

ZALECENIA
WOJEWODY ŁÓDZKIEGO
w sprawie tematyki i sposobu prowadzenia ćwiczeń obronnych
w województwie łódzkim przez marszałka województwa, starostów, wójtów,
burmistrzów i prezydentów miast

I. Podstawy prawne

Podstawy prawne przeprowadzenia ćwiczeń obronnych:

1. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248 z późn. zm.), zwana dalej *ustawą*;
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2348), zwane dalej *rozporządzeniem*.

II. Organizatorami ćwiczeń są:

1. Wojewoda – w odniesieniu do ćwiczeń kompleksowych, doskonalących, gier decyzyjnych oraz treningów;
2. Marszałek województwa, starosta, wójt, burmistrz i prezydent miasta – w odniesieniu do ćwiczeń doskonalących, gier decyzyjnych, treningów;

III. Cel, rodzaje, formy oraz zasady prowadzenia ćwiczeń obronnych

1. Cel główny: przygotowanie jednostek wykonujących zadania obronne w zakresie kierowania podległymi strukturami organizacyjnymi w sytuacji podwyższania gotowości obronnej państwa.
2. Cele szczegółowe:
 - zgrywanie wybranych elementów systemu obrony;
 - nabywanie przez ćwiczących praktycznych umiejętności w zakresie realizacji zadań obronnych, a także umiejętności współdziałania i współpracy cywilno-wojskowej w realizacji tych zadań;
 - przygotowanie struktur do wykonywania zadań obronnych;
 - utrwalanie wiedzy oraz nabytych umiejętności przez ćwiczących;
 - weryfikacja oraz udoskonalanie posiadanych planów i procedur.

3. Rodzaje ćwiczeń obronnych organizowanych przez marszałka województwa, starostów, wójtów, burmistrzów, prezydentów miast:
 - ćwiczenia doskonalące – ich celem jest zgrywanie elementów układu niemilitarnego na różnych szczeblach administracji, weryfikacja zdolności do współdziałania elementów administracji realizującej zadania na terenie województwa oraz zgrywanie elementów układu niemilitarnego z układem militarnym. W ramach ćwiczeń doskonalących stosuje się różne formy ćwiczeń tj.: gry decyzyjne, treningi, epizody praktyczne.
 - gry decyzyjne – ich celem jest weryfikacja przyjętych rozwiązań w zakresie przygotowań obronnych oraz doskonalenie procedur kierowania wybranymi obszarami, wypracowanie wniosków i rekomendacji, a także decyzji podczas realizacji zadań obronnych. W ramach gry decyzyjnej weryfikuje oraz doskonali się proces informacyjno-decyzyjny w oparciu o postawione przed ćwiczącymi zadanie/-a problemowo-badawcze. Zadanie realizowane głównie w formie stacjonarnej oparte o briefingi, odprawy oraz narady przedstawicieli organów i jednostek realizujących wybrane zadanie.
 - treningi – ich celem jest doskonalenie umiejętności praktycznych pracowników w zakresie wykonywania zadań obronnych;
4. Zagadnienia zalecane do uwzględnienia przy planowaniu ćwiczeń obronnych:
 - przygotowanie kadry kierowniczej oraz pracowników jednostki do realizacji zadań operacyjnych wynikających z Planu Operacyjnego Funkcjonowania Jednostki;
 - realizacja zadań operacyjnych związanych z przeniesieniem i uruchomieniem stanowisk kierowania wraz z zabezpieczeniem logistycznym, w tym zabezpieczenie stanowisk kierowania w zapasowe źródła energii elektrycznej oraz organizacja systemu łączności,
 - realizacja zadań operacyjnych związanych z uruchomieniem stałego dyżuru,
 - realizacja zadań związanych z HNS oraz udzielaniem wsparcia SZ RP,
 - realizacja zadań operacyjnych związanych z ochroną ludności, w tym m.in.: organizacja pomocy humanitarnej, organizacja uruchamiania systemu wykrywania skażeń i alarmowania.
5. W ramach ćwiczeń realizowane powinny być zadania ściśle związane z doskonaleniem procesów w ramach systemu obronnego. Niedopuszczalne jest

uwzględnianie w ćwiczeniach obronnych wyłącznie zagadnień z obszaru BHP tj. np.: przeprowadzenie ewakuacji zadymionego budynku, czy zarządzania kryzysowego tj. np. ćwiczenia przeciwpowodziowe.

6. Ćwiczenia obronne organizuje się i prowadzi w oparciu o komórki właściwe w sprawach obronnych, działające we współpracy z innymi komórkami i jednostkami podległymi organizatorowi ćwiczeń lub przez niego nadzorowanymi – nie należy zlecać organizacji ćwiczeń podmiotom trzecim.
7. Ćwiczenia obronne mogą być prowadzone w wymiarze cywilno-wojskowym przez łączenie przedsięwzięć szkoleniowych organizatorów ćwiczeń z przedsięwzięciami szkoleniowymi Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w których przewiduje się udział sił układu pozamilitarnego.
8. Organizowane ćwiczenia obronne, w szczególności ćwiczenia doskonalące, powinny mieć charakter powszechny – obowiązywać na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego i angażować do współpracy jak najwięcej:
 - podmiotów administracji publicznej i jej komórek organizacyjnych,
 - innych jednostki podległych i nadzorowanych, które realizują zadania obronne (np. podmioty lecznicze, placówki oświatowe, zakłady gospodarki komunalnej i inne),
 - podmiotów, które nie podlegają organizacyjnie pod organizatora ćwiczeń, w tym m.in. lokalni przedsiębiorcy, którzy mogą odgrywać istotną rolę przy realizacji zadań obronnych (np. firmy transportowe, media lokalne),
 - organizacje pozarządowe.
9. Zasady prowadzenia ćwiczeń obronnych:
 - zachowanie realizmu tj. prowadzenie ćwiczeń w warunkach rzeczywistych lub zbliżonych do rzeczywistych,
 - zachowanie równych szans tj. wszyscy ćwiczący otrzymują zunifikowane informacje zapewniające jednakową świadomość sytuacyjną; scenariusz zadania do dnia rozpoczęcia ćwiczeń powinien być znany jedynie zespołowi przygotowującemu,
 - prowadzenie działań zgodnie z decyzjami ćwiczących – uczestnicy ćwiczeń samodzielnie podejmują decyzje zgodnie z posiadaną wiedzą,
 - zachowanie ciągłości zdarzeń – powinny one wynikać z podejmowanych decyzji i zachować logiczny ciąg przyczynowo - skutkowy,

- zachowanie interoperacyjności tj. współdziałanie różnych struktur, utrzymanie zdolności do wymiany informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego lub wręcz rzeczywistym,
- zachowanie przekrojowego udziału poszczególnych podmiotów (uczestników) w ćwiczeniu.

IV. Sposób prowadzenia ćwiczeń obronnych

1. Każde z trzech rodzajów ćwiczeń obronnych (ćwiczenia doskonalące, treningi i gry decyzyjne) przeprowadza się nie rzadziej niż raz na trzy lata.
2. Ćwiczenia obronne każdego rodzaju mogą być organizowane częściej, niż to zostało uregulowane w rozporządzeniu, biorąc pod uwagę faktyczne potrzeby i możliwości jednostki.
3. Ćwiczenia doskonalące, których organizatorem jest marszałek województwa, starostowie lub prezydenci miast na prawach powiatu, odbywają się zgodnie z *Harmonogram ćwiczeń doskonalących na lata 2025-2027 w województwie łódzkim (załącznik nr 2 do zarządzenia)*. W ćwiczeniach obronnych, w których organizatorem jest marszałek województwa zaleca się udział jednostek przez niego nadzorowanych i jemu podległych, zaś w ćwiczeniach, w których organizatorem jest starosta, zaleca się udział wszystkich jednostek samorządowych z terenu powiatu.
4. Treningi akcji kurierskiej organizowane przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, o których mowa w *Założeniach i schemacie akcji kurierskiej dla terenu województwa łódzkiego* odbywają się zgodnie z *Harmonogramem treningów akcji kurierskiej na lata 2025-2027 w województwie łódzkim (załącznik Nr 3 do zarządzenia)*.
5. Udział starosty, wójta, burmistrza, prezydenta miasta w ćwiczeniach obronnych organizowanych odpowiednio przez organizatora wyższego szczebla (np. udział gminy w ćwiczeniach powiatowych lub powiatu/gminy w ćwiczeniach wojewódzkich) jest równoznaczny z organizacją własnych ćwiczeń obronnych pod warunkiem posiadania własnej dokumentacji związanej z organizacją ćwiczenia.
6. Charakter ćwiczeń należy dobrać biorąc pod uwagę cel ćwiczenia, rolę i miejsce ćwiczącego w systemie obronnym państwa oraz liczbę ćwiczących stron, a także

miejsce i sposób realizacji ćwiczenia. Ponadto należy uwzględnić fluktuację kadr i poziom wykształcenia ćwiczących.

V. Zadania organizatora ćwiczeń obronnych

1. Organizator ćwiczeń odpowiada za merytoryczne i organizacyjne przygotowanie, przebieg oraz podsumowanie ćwiczeń.
2. Organizator ćwiczeń wyznacza zespół kierowania ćwiczeniem określając jego strukturę oraz funkcję. Zespół realizuje zadania z zakresu planowania i przygotowania ćwiczeń, kierowania jego przebiegiem (podgrywanie i ewaluacja ćwiczenia) oraz podsumowania ćwiczeń (wnioski i rekomendacje).
3. Do zadań organizatora ćwiczeń należy opracowanie dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia ćwiczeń takich jak.:
 - 3.1. Zarządzenie w sprawie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia obronnego.
 - 3.2. Plan ćwiczenia zgodnie z wzorem stanowiącym załącznikiem nr 1 do niniejszych założeń.

* Organizator ćwiczenia, który przeprowadza ćwiczenia zgodnie z *Harmonogram ćwiczeń doskonalących na lata 2025-2027 w województwie łódzkim (załącznik nr 2 do zarządzenia)*, zobowiązany jest przedłożyć do koordynatora ćwiczenia – tj. Wojewody Łódzkiego, w terminie nie krótszym niż 30 dni przed dniem planowanych ćwiczeń, plan ćwiczenia. Przedmiotowy plan ćwiczeń uzgadniany jest z Dyrektorem Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, w tym w szczególności w zakresie kosztów planowanego ćwiczenia.

** Koszty związane z organizacją i realizacją ćwiczeń organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w *Harmonogramie ćwiczeń doskonalących na lata 2025-2027 w województwie łódzkim (załącznik nr 2 do zarządzenia)*, finansowane są z części budżetu państwa, których dysponentem jest Wojewoda Łódzki. Środki finansowe przekazywane są w ramach dotacji celowej (dział 752 rozdział 75212 §2110) i podlegają zapisom ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 z późn. zm.).

*** Koszty związane z organizacją przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast treningów akcji kurierskie, o których mowa w *Harmonogramie treningów akcji kurierskiej na lata 2025-2027 w województwie łódzkim (załącznik nr 3 do zarządzenia)*, refundowane są przez Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi, w kwocie nie wyższej niż wynika to z wysokości kosztów określonych w ww. harmonogramie.

3.3 Sprawozdanie z przeprowadzonego ćwiczenia sporządza się zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszych zaleceń.

* Organizator ćwiczenia, który przeprowadzał ćwiczenia zgodnie z *Harmonogramem ćwiczeń doskonalących na lata 2025-2027 w województwie łódzkim (załącznik nr 2 do zarządzenia)*, zobowiązany jest przedłożyć do koordynatora ćwiczenia – tj. Wojewody Łódzkiego, w terminie nie dłuższym niż 30 dni po dniu zakończenia planowanego ćwiczenia lecz nie później niż do dnia 15 grudnia roku w którym przeprowadzone jest ćwiczenie, sprawozdanie z realizacji ćwiczenia obronnego, o którym mowa w pkt. 3.3 wraz z rozliczeniem dotacji celowej (dział 752 rozdział 75212 §2110), przedstawiającym rzeczywiste koszty związane z przeprowadzeniem ćwiczenia. (załącznik nr 3 do niniejszych zaleceń)

Do rozliczenia należy dołączyć:

- kserokopie umów i dowodów księgowych dotyczących organizacji ćwiczenia;
- listę uczestników biorących udział w ćwiczeniu;
- zarządzenie organizatora w sprawie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia obronnego;
- inne dokumenty wytworzone w toku planowania i przeprowadzenia ćwiczenia.

Rozliczenie winno być podpisane przez osoby upoważnione do reprezentowania jednostki samorządu terytorialnego.

** Wójt, burmistrz, prezydent miasta, który przeprowadził trening akcji kurierskiej, zgodnie z *Harmonogramem treningów akcji kurierskiej na terenie województwa łódzkiego na lata 2025-2027 (załącznik nr 3 do zarządzenia)*, przesyła do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, w terminie 21 dni od ostatniego zrealizowanego

treningu, nie później jednak niż do dnia 15 listopada danego roku, w którym odbył się trening, notę księgową za trening akcji kurierskiej. Noty nadesłane po tym terminie nie będą refundowane. Notę księgową wystawia wójt (burmistrz, prezydent miasta) zgodnie z załącznikiem nr 4 do niniejszych zaleceń. Do noty księgowej należy dołączyć rozliczenie finansowe z przeprowadzenia treningu akcji kurierskiej załącznik nr 5 do niniejszych zaleceń wraz z następującymi załącznikami:

- zestawienie kosztów wykorzystania własnych środków transportu przez kurierów gminy załączniki nr 6 do niniejszych zaleceń,
- rozliczenie kosztów wykorzystania własnych środków transportu przez kurierów, odpowiednio załączniki nr 7 do niniejszych zaleceń.
- kserokopie faktur lub innych dowodów księgowych potwierdzających poniesione wydatki.

VI. Pozostałe ustalenia

1. Materiały edukacyjne związane z organizacją ćwiczeń obronnych dostępne są w ramach Kursów Obronnych i Wyższych Kursów Obronnych organizowanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej na stronie <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/szkolenie-obronne>
2. Dane kontaktowe:
Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi, ul. Piotrkowska 104, 90-926 Łódź
Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, tel. 42 664-14-17, zk@lodz.uw.gov.pl
Oddział Spraw Obronnych, tel. 42 664-14-57, 664-12-42, 664-14-96.

Nazwa jednostki organizacyjnej

ZATWIERDZAM

.....

(kierownik/organizator ćwiczenia)

PLAN ĆWICZENIA

.....

(nazwa ćwiczenia)

.....

(kryptonim ćwiczenia)

Opracował:

Przewodniczący zespołu
Kierującego ćwiczeniem

Miejscowość, Rok

Plan ćwiczenia zawiera:

1. Podstawa prawna przeprowadzenia ćwiczenia
2. Kryptonim ćwiczenia
3. Cel ćwiczenia
4. Temat ćwiczenia
5. Formę ćwiczenia
6. Miejsce ćwiczenia
7. Termin ćwiczenia
8. Opis przedsięwzięć zaplanowanych w trakcie ćwiczenia, w tym harmonogram realizacji zadań
9. Struktura zespołu kierowania ćwiczeniem,
10. Informacja o uczestnikach ćwiczenia
11. Informacje o szkoleniu uczestników (szkolenia przygotowawcze i instruktarze),
12. Szacowane koszty realizacji ćwiczenia

Nazwa jednostki organizacyjnej

ZATWIERDZAM

.....
(kierownik jednostki organizacyjnej)

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZANOEGO ĆWICZENIA

.....
(nazwa ćwiczenia)

.....
(kryptonim ćwiczenia)

Opracował:

Kierownik ćwiczenia

Miejscowość, Rok

Sprawozdanie zawiera:

1. Ogólne informacje o ćwiczeniu w tym:

- temat,
- miejsce,
- termin,
- struktura ćwiczenia;

2. Cele ćwiczenia i główne przedsięwzięcia,

3. Przebieg ćwiczenia (syntetyczny opis ćwiczenia),

4. Ocena przeprowadzonych ćwiczeń,

5. Wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń,

6. Rekomendacje wraz z harmonogramem ich wdrożenia,

7. Specyfikacja poniesionych kosztów związanych z ćwiczeniem

.....
(pieczęć Dotowanego)

**Zestawienie dowodów księgowych, umów opłaconych ze środków otrzymanych
w ramach dotacji celowej w dziale 752, rozdziale 75212, § 2110**

Lp.	Wystawca	Numer dowodu księgowego, umowy	Data sprzedaży	Data zapłaty	Wartość brutto	Wartość sfinansowana z dotacji celowej przekazanej w dziale 752, rozdziale 75212, § 2110	Nazwa towaru / usługi wraz z opisem celu na który został zakupiony
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7
1.							
2.							
3..							
...							
Razem:							

1. Uwzględnione w zestawieniu dowody księgowe zostały szczegółowo opisane na odwrocie.

2. Stwierdzam, że wyżej wymienione dokumenty zostały sprawdzone pod względem celowości, gospodarności i zgodności z obowiązującymi przepisami, jak również pod względem formalnym i rachunkowym.

Informację sporządził:
(stanowisko służbowe, imię i nazwisko, nr telefonu)

Główny księgowy/Skarbnik: Starosta/Prezydent Miasta:
(podpis i pieczęć) (podpis i pieczęć)

(pieczęć jednostki)

Załącznik nr 4

ADRESAT: Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi
Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
ul. Piotrkowska 104
90- 926 Łódź

NOTA KSIĘGOWA NR Z DNIA

Obciążyliśmy [zł]	Treść	Uznaliśmy
	Obciążamy Was kwotązł słownie złotych: tytułem zwrotu kosztów przeprowadzenia w dniu r. treningu akcji kurierskiej w ramach szkolenia obronnego Należność prosimy wpłacić w terminie 21 dni od daty otrzymania noty na nasz rachunek bankowy Urzędu Miasta/Gminy w Adres: Nr konta bankowego.....	

.....
Skarbnik

.....
Wójt/ Burmistrz/Prezydent Miasta

(pieczęć jednostki)

ROZLICZENIE FINANSOWE Z PRZEPROWADZENIA TRENINGU AKCJI KURIERSKIEJ
PRZEZ GMINĘ / MIASTO.....
W DNIU ROKU

W związku z realizacją *Harmonogramu treningów akcji kurierskiej na terenie województwa łódzkiego na lata 2025-2027*, informuję, iż w dniu r. przeprowadzone został trening akcji kurierskiej

W trakcie przeprowadzonego treningu sprawdzono przygotowanie gminy oraz osób funkcyjnych do rozwinięcia i prowadzenia Akcji Kurierskiej (AK AP).

W związku z praktyczną realizacją treningu Akcji Kurierskiej, zwracam się z prośbą o zwrot kosztów wykorzystania przez kurierów gminy własnych środków transportu, zgodnie ze stawkami za 1 kilometr przebiegu pojazdu, określonymi w § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalenia oraz sposobu dokonywania zwrotów kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. nr 27, poz. 271 ze zm.)

W załączeniu do rozliczenia:

- zestawienie kosztów wykorzystania własnych środków transportu przez kurierów,
- rozliczenie kosztów wykorzystania własnych środków transportu przez kurierów

Pieczęć jednostki

Załącznik nr 6

ZESTAWIENIE KOSZTÓW WYKORZYSTANIA WŁASNYCH ŚRODKÓW TRANSPORTU PRZEZ KURIERÓW GMINY W CZASIE
TERNIGU AKCJI KUREIRSKIEJ W DNIUr.

Lp.	Nazwisko i imię kuriera	Nr trasy	Ilość doręczenia kart	Marka i typ pojazdu	Nr rej.	Poj. silnika	Ilość km	Stawka za km /zł/	Wartość brutto
1.	<i>Nowacki Marek</i>	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>Fiat Stilo</i>	<i>EAB000</i>	<i>1600 cm³</i>	<i>59</i>	<i>1,15</i>	<i>67,85</i>
2.									
3.									
...									
								Razem	<i>67,85</i>

Słownie: sześćdziesiąt siedem złotych 85/100

Wyliczenia kosztów dokonano na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 ze zm.).

Zestawienie sporządził:
(stanowisko służbowe, imię i nazwisko, nr tel.)

Prezydent/Burmistrz/Wójt
(podpis i pieczęć)

Pieczęć jednostki

Załącznik nr 7

**ROZLICZENIE KOSZTÓW WYKORZYSTANIA
WŁASNYCH ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH PRZEZ KURIERÓW**

LISTA PŁAC

Lp.	Nazwisko i imię	Stawka za km /zł/	Ilość km	Należność	Do wypłaty	Potwierdzenie odbioru	
						Data	Podpis
1.	Nowacki Marek	1,15 zł	59	67,85 zł	67,85 zł		
2.							
3.							
...							
Razem							

Zestawienie sporządził:
(stanowisko służbowe, imię i nazwisko, nr tel.)

Prezydent/Burmistrz/Wójt
(podpis i pieczęć)